

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-06-10 Nr. 429-123
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėja ir draudikas sudarė Gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*)), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 039.1¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu buvo apdrausti pareiškėjos turtiniai interesai, susiję su gyvenamuoju namu (unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Turto draudimo sutartis). Draudimo laikotarpis – nuo 2022 m. liepos 11 d. iki 2023 m. liepos 10 d.

2023 m. sausio 12 d. draudikui buvo pranešta apie tai, kad 2023 m. sausio 1 d. sklype atsirado apie 2 metrų įgriuva ir trūkiai rytinėje namo sienoje. Gautos informacijos pagrindu draudikas pradėjo žalos administravimą.

Žalos administravimo metu draudikas kreipėsi į (*duomenys neskelbtini*) dėl gyvenamojo namo defektų įvertinimo, o šios bendrovės ekspertai atliko tyrimą ir parengė Vertinimo aktą (toliau – Vertinimo aktas). Jame, be kita ko, prieita prie išvados, kad gyvenamojo namo defektai atsirado dėl ilgą laiką, palaiptam plaunamo grunto, o tikslesnę informaciją apie defektų priežastis, Vertinimo aktą parengusių specialistų teigimu, būtų galima sužinoti atlikus geologinius tyrimus. Ekspertai taip pat nurodė, kad vienintelis defektų stabilizavimo sprendimas – po geologinių tyrimų gruntą stabilizuoti cheminio injekavimo priemonėmis.

2023 m. birželio 7 d. (*duomenys neskelbtini*) pareiškėjos pavedimu atliko geologinius tyrimus ir parengė Projektinių inžinerinių geologinių tyrimų ataskaitą (toliau – Geologinių tyrimų ataskaita). Tyrimai atlikti turint tikslą nustatyti inžinerines geologines ir hidrogeologines sąlygas bei įvertinti gruntus kaip natūralius pagrindus remontuojamam statiniui. Geologinių tyrimų ataskaitoje, be kita ko, daroma išvada, kad inžinerinės geologinės sąlygos yra nepalankios statinio statybai, defektus lėmė gilumoje ir paviršiuje vykstantys pavojingi geologiniai procesai, kurie nebuvo įvertinti statant gyvenamąjį namą, namo deformacijų stabilizavimas dėl sudėtingų inžinerinių geologinių sąlygų labai komplikotas, taip pat pateikiamas kitų iš tyrimo išplaukusių išvadų sąrašas.

2023 m. liepos 13 d. draudikas informavo pareiškėją apie baigtą žalos administravimą ir priimtą sprendimą nemokėti draudimo išmokos. Draudikas paaiškino nustatęs, kad pastatas pastatytas ant senos karstinės įgriuvos arba seno molio karjero, o žalos atsiradimą lėmė iš po pastato išplautas netankintas gruntas. Be to, draudiko teigimu, prieš statant namą nebuvo atlikti reikalingi geologiniai tyrimai. Anot draudiko, įvykis laikytinas nedraudžiamuoju, nes, pagal Taisykles, draudimo išmoka nemokama, jeigu nuostoliai atsirado dėl statybos klaidų ar broko, be to, įvykis nėra staigus ir netikėtas, nes sugadinimai atsirado per ilgą laiko tarpą.

Draudiko sprendimas pareiškėjos netenkina, todėl ji kreipėsi į Lietuvos banką ir prašė įvertinti draudiko sprendimą. Lietuvos bankas teisės aktų nustatyta tvarka pareiškėjos pretenziją persiuntė draudikui ir paprašė draudiko pateikti motyvuotą atsakymą į pareiškėjos pretenziją. Pretenzijoje buvo teigiama, kad gyvenamasis namas, kuriame nutiko įvykis, yra neypatingas statinys, todėl grunto tyrimai jo statybos metu nebuvo būtini, reikalavimas atlikti grunto tyrimus taikomas tik nuo 2021 m. sausio 1 d. Anot pareiškėjos, jokie įstatymo

¹ Galiojančių nuo 2020 m. vasario 10 d.

reikalavimai statant namą nebuvo pažeisti, nuostoliai atsirado dėl netikėtų gamtinių sąlygų, kurių pareiškėja negalėjo numatyti ir negalėjo imtis priemonių, kad grunto po namu neišplautų požeminiai vandenys.

Atsakyme į pareiškėjos pretenziją draudikas nurodė sprendimo nekeisias. Draudikas paaiškino žalos administravimo metu kreipęsis į ekspertus, kurie nustatė, kad grunto išplovimo procesas vyksta jau ilgą laiką, palaipsniui. Anot draudiko, Geologinių tyrimų ataskaita patvirtina ir tai, kad defektus lėmė statybos darbų brokas – statant neįvertinti gilumoje ir paviršiuje vykstantys pavojingi geologiniai procesai ir neištirtos pagrindo inžinerinės geologinės sąlygos ir savybės. Draudikas taip pat nurodė, kad remiantis teisės aktais prieš apdrausto namo statybą turėjo būti atlikti geologiniai tyrimai, tačiau jie nebuvo atlikti. Anot draudiko, jeigu būtų laiku atlikti geologiniai tyrimai, tai tinkamai paruošus statybos pagrindus namo sėdimo būtų buvę galima išvengti.

Draudiko atsakymas į pretenziją pareiškėjos netenkino, todėl ji kreipėsi į Lietuvos banką ir prašė rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią dėl įvykio atsiradusią žalą. Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėja reikalavimus grindė tais pačiais motyvais: statybos metu galioję teisės aktai nereikalavo atlikti grunto tyrimų, įvykis ir jį lėmę veiksniai nepriklausė nuo pareiškėjos valios ir ji negalėjo tų veiksnių kontroliuoti.

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė su pareiškėjos reikalavimu nesutinkąs ir iš esmės atkartojė atsakyme į pareiškėjos pretenziją išdėstytus sprendimo motyvus. Draudikas laikėsi pozicijos, jog įvykį lėmė ilgalaikis poveikis, kai požeminiai vandenys pamažu išplovė po namu esantį gruntą, o ne staigus ir netikėtas karstinės įgriuvos atsivėrimas.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti administruojant žalą nustatytas įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar pagal Turto draudimo sutartį draudikas pagrįstai įvykį pripažino nedraudžiamuoju.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Šalių sudaryta Turto draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose

individualiosiose sąlygose.² Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį.³

Draudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kurio aplinkybės patenka į draudimo sutarties sąlygose numatytų draudžiamųjų įvykių apibrėžtį, o nedraudžiamuoju įvykiu laikomas atsitikimas, kai draudimo rizika įvyksta, tačiau šalys yra susitarusios, kad šis įvykis dėl konkrečių aplinkybių nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką. Nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką.⁴ Taigi, draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką pagal įstatymuose nustatytą teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamojo įvykio fakto nustatymu, o visos kitos atsirandančios aplinkybės, neatitinkančios draudžiamojo įvykio požymių, taip pat iš anksto išvardyti nedraudžiamieji įvykiai nėra pagrindas draudimo išmokai sumokėti.⁵

Pažymėtina, kad pareiškėjos interesai, susiję su gyvenamuoju namu, buvo apdrausti draudimo variantu *Maksimum* (visų rizikų draudimas). Pagal Taisyklių Specialiųjų sąlygų 5.14 papunktį, visų rizikų draudimo atveju atlyginami visi nuostoliai (mokama draudimo išmoka), atsiradę dėl staiga ir netikėtai atsitikusių įvykių, jeigu tie įvykiai nėra numatyti kaip nedraudžiamieji.

Taisyklių Specialiosios dalies 6.1.1–6.2.4 papunkčiuose pateiktas nedraudžiamųjų įvykių sąrašas, pavyzdžiui, draudikas nemoka draudimo išmokos, jeigu nuostoliai atsirado dėl Taisyklių Bendrosios dalies 7 skirsnyje nurodytų įvykių (6.1.1 papunktis), neišvengiamų natūralių procesų (natūralaus nusidėvėjimo, korozijos, rūdijimo, pelijimo, puvimo, pelėsio, gedimo, grybelio ir pan.) (6.1.2 papunktis), pastato ar jo dalies, patalpos konstrukcijų defektų ar nusidėvėjimo (nusėdimo, skilimo, irimo, sugriuvimo), taip pat sukelti laipsniško grunto suslūgimo, pamatų sėdimo, šlaito erozijos (6.1.3 papunktis), projektavimo, statybos, montavimo klaidų ar broko, taip pat dėl akivaizdžiai netinkamų, brokuotų medžiagų, dalių ar įrenginių naudojimo (6.1.6 papunktis), gruntinio vandens poveikio arba dėl miesto ar visuomeninių tinklų avarijos ar užsikišimo (6.1.9 papunktis), klaidų, trūkumų ar defektų, už kuriuos pagal garantiją ar įstatymų nustatyta tvarka atsako gamintojas, tiekėjas, statytojas arba garantinį, techninį aptarnavimą atliekanti įmonė (6.1.16 papunktis), ir kt.

Nagrinėjamu atveju draudikas, grįsdamas savo sprendimą įvykį laikyti nedraudžiamuoju ir nemokėti pareiškėjai dėl namų defektų atsiradusią žalą atlyginančios draudimo išmokos, remiasi Taisyklių 6.1.3, 6.1.6 ir 6.1.16 papunkčiuose nurodytomis nedraudžiamųjų įvykių sąlygomis. Pareiškėja, kita vertus, su tokiais draudiko nurodytais sprendimo pagrindais nesutinka ir mano, kad įvykis yra staigus, netikėtas ir nedraudžiamojo įvykio sąlygų neatitinka.

Pažymėtina, kad žalos administravimo metu žalos priežastims nustatyti Draudikas pasitelkė specialių žinių turinčius ekspertus, įvertinusius defektų atsiradimo priežastis ir parengusius Vertinimo aktą. Jame nurodyta, kad jo rengimo metu ekspertams, be kita ko, buvo pateikti namo ir rūsio planai, pamatų stiprinimo sprendiniai, sklypo planas, Nekilnojamojo turto registro išrašas, duomenys apie apdraustame name 2018 m. atsiradusius defektus (draudiko gautas pranešimas apie įvykį ir raštas apie priimtą sprendimą), nuotraukos iš objekto ir kiti dokumentai.

Vertinimo akte nurodyta, kad 2023 m. vasario 8 d. buvo gautos nuotraukos, iliustruojančios gyvenamojo namo defektus: kieme atsiradusią įgriuvą, sutrūkinėjusias rūsio sienas, namo išorinių ir vidinių sienų trūkius, nuogrindos ir namo grindų poslinkius. 2023 m. vasario 24 d. buvo atlikta papildoma apžiūra, apžiūrėti namo kiemas, rūsys, virtuvė, katilinė, vonia ir kambariai. Be to, papildomai buvo atliktos namo vidinio kiemo, namo, vidaus patalpų nuotraukos, lazeriniu prietaisu išmatuotas grindų perkritis tarp kambarių grindų. Vertinimo akto 6.1–6.41 papunkčiuose pateikiamos nuotraukos ir aprašomi juose matomi sugadinimai, galimos jų atsiradimo priežastys.

Toliau Vertinimo akto 7 punkte ekspertai nurodė tokią nustatytą su namo defektų atsiradimo priežasčių įvertinimu susijusių aplinkybių chronologiją: 1) namas pradėtas statyti 1997 m., o pabaigtas 2008 m., baigtumas – 100 proc.; 2) name gyvenama apytiksliai nuo 1999 m.; 3) 2017 m. namo gyventojai fiksavo pirmuosius namo defektus, namo fasado ir

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-205/2014.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. kovo 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-213/2006; 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

kambarių sienų skilinėjimą, jie buvo įvertinti kaip mažareikšmiai ir nebuvo pašalinti; 4) 2018 m. namo šeimininkai fiksavo namo defektų progresavimą, atsirado plyšiai fasade ir kambarių sienose; 5) išryškėjus didesnio masto defektams, po rūšio patalpomis buvo įrengtas drenažas ir surištos rūšio sienos, taip tikintis sustabdyti pastato rūšio nuosėdžius; 6) po 2018 m. atliktų pamato stiprinimo darbų namo defektai toliau progresavo; 7) 2023 m. sausio 1 d. kieme atsirado įgriuva. Ekspertai taip pat nurodė, kad namas pastatytas Lietuvos Respublikos teisės aktuose nurodytoje karstinių įgriuvų zonoje, šalia namo yra karstinių įgriuvų parkas, taip pat šalia yra vandens telkinys, įrengtas užpildžius karstinę įgriuvą vandeniu, o pastatą juosiančiame kvartale buvo fiksuoti karstinių įgriuvų atvejai.

Vertinimo akte taip pat aprašyti pagrindiniai nustatyti gyvenamojo namo defektai, pastebėti atlikus turto apžiūrą: 1) sutrūkinėjusios rūšio sienos; 2) sutrūkinėjęs kambarių sienų tinko sluoksnis; 3) vonios patalpoje sutrūkinėjusios plytelės; 4) virtuvės, koridoriaus ir kambarių zonose išsikraipiusios durų staktos; 5) apie 12 cm perkrytis tarp skirtinguose namo galuose esančių kambarių (nustatytas pasitelkus lazerinį matuoklį); 6) sutrūkinėjęs namo fasadas. Taip pat nurodyta, kad namo kieme matomi nuogrindos plytelių sėdimai ir kiemo viduryje esanti beveik dviejų metrų gylio įgriuva.

Ekspertai, įvertinę tyrimo metu surinktą informaciją, nurodė maną, kad namo defektai atsirado dėl rūšio sėdimo, kuris paskui save „tempia“ ir likusią pastato dalį. Dėl to išplovos palaipsniui atsirado ne tik po rūšiu, bet ir po vienaaukšte pastato dalimi. Nors pastato sėdimus buvo bandoma stabilizuoti surišant rūšio konstrukcijas tikintis, kad eliminavus taškinius pavienių rūšio pamatų sėdimus bus sustabdyti pastato deformaciniai ruožai, tačiau šie sprendiniai nepasiteisino: defektų vieta ir pobūdis leidžia manyti, kad po rūšiu yra išplautas smėlinis gruntas ir gyvenamojo namo deformacijos toliau didės. Tyrimo pagrindu pateikiamas vertinimas, kad šalia gyvenamųjų namų teritorijos esantis įgriuvų parkas yra aukščiau gyvenamojo namo, ir daroma prielaida, jog paviršinis vanduo po molinio grunto sluoksniu nuo aukščiausių vietų migruoja gyvenamųjų namų link, taip silpnindamas smėlinį gruntą. Ekspertų nuomone, atsižvelgiant į tai, kad gyvenamasis namas turi rūšį ir būtent po juo prasidėjo pastato sėdimai, galima daryti prielaidą, kad smėlinis gruntas yra žemiau pastato juostinių pamatų lygio ir yra nuolat plaunamas gruntinio vandens. Galiausiai teigiama, kad iki tol, kol cheminio injekavimo būdu po namo rūšiu esantis gruntas nebus surištas, taip jį padarant nelaidų vandeniui, pastato defektai gali progresuoti iki avarinio lygio.

Įvykio aplinkybėms vertinti reikšmingos įtakos turi ir geologijos specialistų parengta Geologinių tyrimų ataskaita. Atliekant geologinius tyrimus buvo išgręžti šeši 5–12 metrų gylio gręžiniai, taip pat vienas 30 metrų gylio gręžinys. Pakėlus gruntą kas 1–1,5 metro buvo atliekamas gruntų atpažinimas ir aprašymas, taip pat atlikti antžeminiai geofiziniai ir kiti tyrimų tikslui pasiekti reikalingi tyrimai.

Geologinius tyrimus atlikę ekspertai nustatė, kad tyrinėtoje teritorijoje praeityje vyko, vyksta ir ateityje numatomi karstiniai ir karstiniai sufoziniai procesai, intensyvi žmogaus ūkinė veikla. Anot ekspertų, statinio viduje ir aplinkinėje teritorijoje periodiškai vyksta intensyvūs paviršiaus prasėdimai, po grindimis ir kiemo dangomis formuojasi nedidelės tuštumos, kai kur atsivėrusios nedidelės smegduobės, vyksta pastato deformacijos. Geologinių tyrimų ataskaitoje nurodyta, kad tyrimų metu visuose gręžiniuose aptiktas požeminis vanduo, gruntinis vanduo aptiktas 1,3–2,5 metro gylyje nuo žemės paviršiaus, teigiama, kad aukštas gruntinio vandens lygis labai apsunkins žemės darbus ir bet kokių giluminių pamatų įrengimą (jeigu būtų atliekamas defektų remontas).

Geologinių tyrimų metu atliktas elektrinės tomografijos tyrimas, Geologinių tyrimų ataskaitos duomenimis, parodė labai žemų varžų grunto sluoksnius iki 9–12 metrų gylio, ir tai, ekspertų vertinimu, rodo giliau slūgsančių uolienuų santykinai mažas ir beveik nekintančias varžas. O tai gali signalizuoti apie ištisą šio sluoksnio užkarstėjimą. Anot ekspertų, atskiruose profiliuose aptinkamos anomalijos 3–9 metrų gylyje gali būti siejamos tiek su intensyviu požeminio vandens judėjimu, tiek su sufozinių procesų išpurentais smėliais.

Ekspertai Geologinių tyrimų ataskaitoje pateikė ir išvadas, susijusias su namo deformacijų atsiradimo priežastimis, taip pat su grunto, ant kurio buvo pastatytas namas, sąlygomis. Anot ekspertų, pastatas pastatytas ant senos karstinės įgriuvos arba buvusio molio karjero. Pulto grunto storis 2–2,5 metro, o viename iš gręžinių siekė 6,7 metro (vietomis tikėtinas ir didesnis storis), tačiau beveik visas piltas gruntas visai netankintas, smėlis labai purus, moliai minkšti, o dėl intensyvios gruntinių vandenių infiltracijos į gilesnius sluoksnius ir karstines tuštumas labai galima šių smėlių sufozija (išplovimas), dėl to šie sluoksniai dar labiau supurėja.

Ekspertai pažymėjo, kad deformacijų pažeistas namas buvo ne kartą tvarkytas, nes nuolat vyksta deformacijos (atsiradę sienų trūkių), vietomis tvirtinti pamatai. Teigiama, kad pastato eksploatacijos metu buvo įvykusi ir požeminių komunikacijų (nuotekų vamzdyno) avarija, kurios metu galėjo būti išnešta rupaus grunto. Ekspertų vertinimu, tiek statinio viduje, tiek aplinkinėje teritorijoje vyksta paviršiaus sėdimas, vietomis piltame grunte yra susiformavusios labai susilpnėjusio grunto zonos (tuštumos), yra ovalių prasėdimų pastato viduje ir kieme. Paviršiaus sėdimai suintensyvėja pavasarį po polaidžio ir po lietingų laikotarpių ar intensyvių liūčių. Šiuos procesus ekspertai sieja tiek su grunto susėdimu, tiek su sufoziniais reiškiniiais, apimančiais gilesnius sukarstėjusius sluoksnius ir tuštumas. Galiausiai teigiama, kad inžinerinės geologinės sąlygos yra nepalankios statinio statybai, o statant statinį buvo neįvertinti gilumoje ir paviršiuje vykstantys pavojingi geologiniai procesai, neištirtos pagrindo inžinerinės geologinės sąlygos ir savybės. Tai lėmė statinio defektus.

Nagrinėjant bylą draudikas taip pat pateikė (*duomenys neskelbtini*) parengtą Vertinimo akto papildymą Nr. 1 (toliau – Papildymas), kuriuo buvo siekiama atsakyti į draudiko pateiktus papildomus klausimus apie įvykį. Ekspertams buvo pavesta, be kita ko, atsakyti, ar namo statybos metu galioję teisės aktai nustatė privalomą reikalavimą atlikti grunto tikrinimo gręžinius karstinių reiškinių zonose ir ar situacija būtų kitokia, jei gruntas po pastatu būtų buvęs tinkamai pagal reikalavimus sutankintas ir paruoštas namo statybai.

Atsakydami į draudiko pateiktus klausimus, ekspertai nurodė, kad gyvenamojo namo projektavimo metu galiojusioje Lietuvos Respublikos statybos įstatymo redakcijoje⁶ buvo nurodyta, kad rengiant projektą turi būti vadovaujama geologiniais tyrimais. Papildyme taip pat nurodyta, kad remiantis Geologinių tyrimų ataskaita galima teigti, jog jeigu būtų buvę tinkamai paruošti pagrindai (gruntas sutankintas iki reikiamo tankinimo koeficiento, galimai papildomai užvežant atitinkamos frakcijos grunto) ir įvertintas giluminio vandens judėjimas (pritaikant atitinkamą statybos technologiją įrengiant pamatus, pavyzdžiui, polinius), tai gyvenamojo namo nuosėdžiai būtų minimalūs arba jų iš viso nebūtų.

Pažymėtina, kad Lietuvos bankas neturi duomenų, suteikiančių pagrindą abejoti Vertinimo akto, Papildymo ir (arba) Geologinių tyrimų ataskaitos patikimumu, specialistų išvados yra išsamios, išplaukia iš atliktų tyrimų eigos, skirtingų specialistų išvados neprieštarauja viena kitai ir iš esmės papildo viena kitą vertinant visų įvykio, kurį prašoma pripažinti draudžiamuoju, aplinkybių visumą. Pirmiau aptartų duomenų teisingumą paneigiančių įrodymų byloje taip pat negauta.

Lietuvos banko vertinimu, bylos duomenų pagrindu galima daryti išvadą, kad įvairūs pastato konstrukcijų ir apdailos defektai yra atsiradę per kurį laiką, o ne staiga ir netikėtai, ir palaipsniui didėjo. Specialių žinių turinčių ekspertų išvados patvirtina, kad namas buvo pastatytas ant senos karstinės įgriuvos arba molio karjero karstinių įgriuvų regione, ant netinkamai paruošto pagrindo (nesutankinto grunto), tinkamai neįvertinus geologinių sąlygų. Turimi duomenys patvirtina, kad pastato konstrukcijų sėdimas vyksta jau ne vienus metus (pirmieji defektai fiksuoti 2017 m.), toks procesas, lemiantis statinio konstrukcijų ir apdailos defektus, yra susijęs su sufozija ir karstėjimu: gruntiniai ir (arba) kiti požeminiai vandenys infiltruojasi į nesutankinto, puraus grunto sluoksnius ir sukarstėjusius geologinius sluoksnius, plaudami smulkias dirvožemio ar uolienu daleles ir (arba) tirpdydami tirpias uolienas. Taip sukuriama karstinė tuštumos ir kiti panašūs dariniai.

Darytina išvada, kad žalos atsiradimo aplinkybės draudiko buvo pagrįstai įvertintos nesančiomis staigiomis ir netikėtomis, nes, kaip matyti iš bylos duomenų, žala statiniui dėl tų pačių priežasčių daroma nuolat jau kurį laiką, yra tęstinė, o kieme atsiradusi karstinė įgriuva, kaip galima spręsti iš bylos duomenų, savaime nėra su pirmiau aptartais geologiniais procesais nesusijusi žalos gyvenamajam namui priežastis, greičiau dar viena tų pačių procesų pasekmė. Nustatytos aplinkybės taip pat leidžia daryti išvadą, kad yra tenkinamos ir Taisyklių Specialiosios dalies 6.1.3 papunktyje (žala atsiranda dėl pastato sėdimo, grunto suslūgimo), 6.1.6 papunktyje (namas suprojektuotas ir pastatytas neįvertinus geologinių sąlygų), 6.1.9 papunktyje (žalą iš esmės lemia gruntinio vandens poveikis – sufozija) nustatytos nedraudžiamųjų įvykių sąlygos.

Pažymėtina, kad bent vienos iš nedraudžiamųjų įvykių sąlygų nustatymas suponuoja pagrindą draudikui įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, nes draudikas šalių sudaryta Turto draudimo sutartimi nebuvo prisiėmęs žalos, atsirandančios dėl bent vienos iš nedraudžiamųjų įvykių sąrašė nurodytų priežasčių, atsiradimo rizikos. Taigi, draudiko sprendimas įvykį pripažinti

⁶ Galiojusioje nuo 1996 m. rugsėjo 1 d.

nedraudžiamuoju ir nemokėti pareiškėjai draudimo išmokos laikytinas pagrįstu Taisyklių sąlygomis ir specialių žinių turinčių ekspertų išvadomis, o pareiškėjos reikalavimas atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.